

Interview met Hans te Mebel

Deze heeft gestaan in Gel-Tex van Jaargang 2 nummer 1, uitgave februari 2004. Gel-Tex was enkele jaren van 2002 tot 2006 het "clubblad" van NTS Afdeling Gelderland.

Hans, wanneer ben je inspecteur van het NTS geworden en wat deed je voor die tijd?

In 1976 heb ik gereageerd op een advertentie in een agrarisch weekblad waarin door het provinciale stamboek Gelderland een oproep voor een inspecteur schapenstamboek werd gedaan. Ik was één van de ruim 20 kandidaten. Waarom ze mij hebben aangenomen weet ik niet. Ik had geen enkele ervaring met schapen. Daarvoor ben ik, overigens met veel genoegen, 6 jaar vrachtwagenchauffeur geweest bij een Duitse firma, Heb daarbij veel meegemaakt.

Hoe is het jou in die beginjaren vergaan bij het NTS?

Na drie dagen te zijn ingewerkt door Wim Wensink van het Consulentenschap moest ik het zelf kunnen. In het begin alleen maar tatoeëren, ik werd soms wat meewarig bekeken door de "oude" fokkers, die zich door dat onnozele joch niet al te veel lieten wijsmaken.

Je hebt door de tijd heen veel meegemaakt bij het NTS, als je nu terug kijkt naar die periode, wat is je dan het meest bijgebleven?

Zijn een aantal zaken, de omslag in de fokkerij die een tiental jaren geleden is ingezet. We waren te veel doorgeschoten met het fokken op bespiering. Wat me altijd bij zal blijven zijn de mooie, en soms minder mooie contacten met de leden. Wat betreft de verschillen in karakters en eigenschappen van schapenhouders en hun fokkerij zou ik wel een boek kunnen schrijven. Misschien doe ik dit nog wel eens.

Hoe heb je de overgang van het Provinciaal Stamboek (afd.Gld), naar een Landelijke Stamboek ervaren?

Dat was in het begin redelijk hectisch. Noord-Holland deed niet mee. Vooral in het begin was de verhouding met hen erg stroef en konden we nauwelijks door één deur. Voor de rest werd alles beter geregeld, zeker voor het personeel. Je hoefde zelf niet meer overal achter aan.

Je bent in al die jaren bij veel verschillende fokkers op het bedrijf geweest. Zijn er fokkers die bij jou een bijzondere indruk hebben achtergelaten?

Er zijn natuurlijk landelijk gezien fokkers waar ik tegen opkijk om hun vakmanschap, de bekendste is daarbij natuurlijk Kees Kikkert, maar ook Verberne, Commandeur, Borstlap zijn daarbij bekende namen. Vanuit Gelderland zijn natuurlijk fokkers als de familie van Aken, van Norel en Brinke landelijk bekend geworden. Maar ook visies van mensen zoals de van Aanholts de Jansen van Doorns, Hoppenreijs, Jan Damkot en de recentelijk overleden Frits Daggert zullen me altijd bijblijven. Gelderland is naast Noord-Holland al lange tijd toonaangevend wat kwaliteit betreft, dat hebben de Nationale Texelaarkeuringen wel bewezen.

Kun jij je nog rammen of oaien herinneren, die bij jou een onuitwisbare indruk hebben achtergelaten door de jaren heen?

Dat zijn er te veel geweest om op te noemen. De preferente ram 04916 van Lenting en Kroon is een heel bekende en goede vererver geweest. G1811 Kazimier geboren in 75 gefokt door Gerrit Groeneveld blijft me bij omdat Alois Paul zijn rammen nog steeds zo noemt. Bij de nakomelingen van Joost van Helmink stonden we op de fokdag Varsseveld verlekkerd te kijken naar de geweldige beveesde achterstellen. Dat de lammeren veel te klein waren en het linkerachterbeen rechts onder het lichaam stond en omgekeerd namen we voor lief. Achteraf een zeer verkeerde keuze. Verder hadden diverse Borstlap-rammen ook veel invloed op de fokkerij. Ook zijn er een aantal rammen geweest die de blindheidfactor redelijk hebben verspreid. Gelukkig zijn we die lijnen bijna allemaal kwijt.

Qua fokkerij is er natuurlijk veel veranderd, je hebt alle “mode”grillen aan je voorbij zien trekken. Wat hadden we als fokkers beslist niet moeten doen en waar hadden we beslist mee moeten doorgaan?

Wat we zeker niet hadden moeten doen is het te klein fokken. Klein en foutloos fokken is gemakkelijker dan groot en foutloos. De fout bij de te kleine schapen zat in de gebruikseigenschappen die veel minder werden. Voor veel mensen is dit een reden geweest te stoppen met Texelaars. Waar we mee door moeten gaan is het blijven fokken op ras al moet je dat anders interpreteren dan vroeger. De rammendag in Ambt-Delden heeft bewezen dat je uitstraling ook kunt vinden bij grotere ruime dieren. De Texelaar is nu ook een prettiger gebruiksschaap dan vroeger.

Het is voor jou als “Achterhoeker” niet altijd gemakkelijk geweest om t.o.v. de rest van Gelderland, te moeten laten zien dat je de “Achterhoekers” niet bevooroordeelde. Hoe ben je met dat vooroordeel omgegaan?

Echt veel last heb ik daarvan niet gehad, al zijn er soms wel mensen die dat soort ongenueanceerde dingen roepen. Dat is dan hun probleem, niet het mijne. Wat ik wel gemerkt heb is dat, wanneer je in een nieuw gebied komt als inspecteur, je eerst de mensen voor je moet winnen. Overijssel was bv. zo'n provincie. Inmiddels heb ik het er best naar mijn zin, en ik heb het gevoel dat dit wederzijds is. In Gelderland heb ik wel veel verschil in gedachtegang en mentaliteit en de diverse regio's bespeurd, maar ik voel me overal even prettig. Je hebt overal prettige en minder prettige mensen, dat is niet regio-gebonden.

Je hebt nog meegemaakt dat “voorlichting” een belangrijke stempel drukte op de schapenhouderij. Dus ook op onze Texelaarfokkerij. Wat is jou van die tijd het meest bijgebleven?

Als je de voorlichting van overheidswege bedoeld heb ik het idee dat dit niet altijd even succesvol is geweest. In begin liep dat wel aardig goed maar op een gegeven moment probeerden ze ons nog wijs te maken dat we de schapen moesten gaan melken en toen kruisingen in opkomst waren is er nogal wat gebeurd om de Texelaar onderuit te halen. Dat is een foute zaak geweest. Je kunt als slachtlam producent niet om de Texelaar heen. Toegeven, het product Texelaar was destijds misschien voor hun niet helemaal optimaal

maar afserven zoals dat toen gebeurde was niet verstandig. Overigens zal de Texelaarfokkerij haar product steeds moeten blijven afstemmen op hetgeen de houderij vraagt. Voorlichting op schapengebied door de overheid gebeurt nu nauwelijks meer. Af en toe zijn er wat voorlichtingsavonden die in samenwerking met de GD worden gehouden. Deze worden druk gezocht. Dus de behoefte is er. Alleen is er geen geld meer voor. Het is bijzonder jammer dat alles zo wordt uitgehold en wegbezuinigd. Uit contacten die ik de laatste tijd veel heb met “wilde” schapenhouders blijkt dat ze slecht op de hoogte zijn van allerlei zaken. Misschien ligt daar nu wel een taak voor de stamboeken. Als er op fokkerijgebied wat wordt georganiseerd, dan word jij als deskundige er altijd bij betrokken. Heb je wel een geteld hoe vaak je een beoordelingsdag of avond hebt bezocht. Hoe heb je dat soort bijeenkomsten ervaren. Ik ben ontzettend vaak gevraagd voor dergelijke bijeenkomsten. Als het even kan dan ga ik ook, maar omdat we met steeds minder mankracht heel Nederland moeten runnen en er ook nog andere rassen bij zijn gekomen, is dit bijna niet meer te doen. Dan zullen de schapenhouders het zelf op moeten lossen. Dat lijkt me gezien de kennis die er bij veel schapenfokkers is ook geen enkel probleem. Op de bijeenkomsten zijn er soms we eens pittige discussies geweest, maar dat is ook juist de bedoeling. Meestal verlopen ze erg prettig, dat moet ook, want waar geruzied wordt gaat men al snel niet mee naar toe.

Je hebt zelf ooit een poging ondernomen om zelf een schapenbedrijfje op te zetten. Hoe is je dat bevallen en heb je er wat van geleerd?

Ik kan niet zeggen dat dit een succes was. De factor “te weinig” speelde daarbij een grote rol. Te weinig grond, te weinig tijd, te weinig materialen en te weinig kennis. Samen met een kennis hebben we het drie jaar geprobeerd maar zijn toen door verschil in inzicht maar gestopt. Het was overigens wel een heel mooi moment toen je jouw eigen eerste lammeren geboren zag worden. Ik mis het toch een beetje.

Ben je na deze ervaring ook anders tegen de fokkerij gaan aankijken. Heeft het ook een andere kijk op de fokkerij gegeven?

Ik ben zelf niet anders tegen de fokkerij aan gaan kijken. Al weet ik nu wel dat kleinschalig schapen houden best moeilijk is.

Het lijkt wel of de leden steeds kritischer worden over de opnames van hun schapen. Hoe ervaar jij dat als inspecteur?

Mensen worden over het algemeen kritischer. Veel schapenhouders zijn de opnames voor het stamboek gaan relativeren. Ze kijken nu niet meer op een puntje meer of minder. Anderen zijn nog zeer fanatiek, vooral daar waar het een ram betreft of een eventuele A-Ooi. Ik probeer de mensen steeds voor te houden dat het uiteindelijke fokresultaat van een ooi of ram belangrijker is dan 90 punten. Veel mensen zien dat ook wel zo.

Je hoort in de wandelgangen nog wel eens dat het “nieuwe fokdoel” de schapen wel groter maakt, maar niet luxer. Wat is jouw mening daarover?

Ben ik het niet helemaal mee eens. In eerste instantie wel, maar langzaam komt er bij de grotere schapen ook veel soort en ras boven drijven. Verder kun je afvragen wat nu precies

luxe is. Het is ook een gewenning een mooie gevormde koop met adel anders mooi te vinden dan in vroegere tijden. Van de extremen moeten we af, deze worden door enkelen nog steeds als “super bestempeld” maar dat aantal is dalende. Tegenwoordig is een mooie kop een functionele kop maar dan toch met adel, al blijft verschil in smaak gelukkig wel bestaan.

De laatste jaren bij het NTS zijn voor jullie als inspecteurs niet altijd de gemakkelijkste geweest. Vooral als je het schip drijvende moet houden en je dan ook nog een dag minder moet gaan werken en dus ook minder gaat verdienen. Hoe is het thuisfront met deze situatie omgegaan?

We maken inderdaad een moeilijke tijd door. Al enkele malen heb ik gedacht dat we het niet lang meer zouden redden. Het thuisfront heeft gelukkig haar eigen beslommingen, en die val ik daar dan ook zo min mogelijk mee lastig. Een groot probleem is inderdaad dat je met steeds minder mensen in minder tijd het werk moet doen. Er is ruim voldoende werk om de uren die de inspecteurs beschikbaar zijn vol te kunnen maken. Alleen het geld ontbreekt. Steeds wordt getracht voor de leden de kosten zo laag mogelijk te houden. De rek is er nu wel zo'n beetje uit. Nog zuiniger werken kan niet, al heb ik wel eens het idee dat sommige mensen denken dat wij het geld over de balk gooien.

Op dit moment ben je inspecteur van het NSFO en doe je werkzaamheden voor het NTS. Heeft dat veranderingen teweeggebracht en hoe eervaar je deze nieuwe werksituatie?

Op zich is er niet zo veel veranderd. Er zijn nieuwe rassen bijgekomen waarvoor wij administratie en/of inspectiewerk doen. Ook doen we wat werk voor de GD en zit ik regelmatig in Deventer te werken. Het tijdperk dat andere schapen dan Texelaars als geiten werden bestempeld ligt gelukkig achter ons. Ik heb ook wel gemerkt dat elk ras zijn positieve en negatieve eigenschappen heeft. Als schapenfokkers zullen we de krachten veel meer moeten bundelen, dan kun je ook veel meer bereiken. Het staartenverhaal is daar een voorbeeld van. Versnippering is een erg slechte zaak, het zal alleen maar verliezers opleveren. En dat kan de sector niet meer hebben.

Heb je tot slot nog een aantal goede tips voor de Texelaarfokkers in Gelderland?

Blijf geloven in je ras. In het buitenland wordt de Texelaar gezien als de Mercedes onder de schapen, alleen dringt dat in Nederland nog niet tot iedereen door. We moeten verder gaan met het verbeteren van groei, vruchtbaarheid en vooral de gebruikseigenschappen. Ook weer niet te ver doorschieten. Verder kan de onderlinge verdraagzaamheid hier en daar wel wat verbeterd worden. Gun mekaar een succes dat hebben we van tijd tot tijd allemaal een keer nodig om te kunnen blijven fokken.